

1

În acea dimineață târzie de vară, un Citroën DS negru urca fără grabă pe strada principală a micuței stațiuni balneare Veules-les-Roses, cu geamurile coborâte. Șoferul flutura din mână, salutând în stânga și-n dreapta ceremonios: „Al dumneavoastră, cu respect“; „Ce zi încântătoare“... Ajuns în dreptul oficiului poștal, unde Magdeleine lucra ca administratoare, încetini și mai mult, ca să-i strige prin ușa deschisă: „Mă-ntorc de-nda-tă, draga mea!“ Magdeleine nu-și putu stăpâni un fior de scârbă: „«Draga mea», auzi la el.“

Numai și ideea că va fi vizitată de inspectorul departamental al PTT* îi provoca urticarie. Biroul lui Lucien Bouquet se afla tocmai la Dieppe, la vreo douăzeci de kilometri distanță, dar de vreme ce locuia în capătul străzii, acesta păcătuia prin exces de zel, în loc să se obosească să bată autostrăzile din Seine-Maritime. De douăzeci de ani încoace se chinuia să se despartă de fieful lui, visând să fie ales primar în această bijuterie de sat de pe țărmul normand. Deși cu un an în urmă, în 1959, pierduse scrutinul, își lingușea electoratul cu aceeași încăpățănare. Își pregătea revanșa.

* PTT – acronimul de la Postes, Télégraphes et Téléphones, administrația publică franceză responsabilă cu serviciile de poștă, telegrafie și telefonie.

La coada din dreptul ghișeului, la care aștepta răbdător, învățătorul nu-și putu reprimă un oftat plin de fatalism:

– Iar o luăm de la capăt...

Magdeleine își îndepărtă ciuful din ochi cu un gest nervos, dar se abținu să comenteze. Ca o funcționară demnă ce era, evita să-și exprime părerile și cu atât mai puțin antipatia personală față de superiorul ei ierarhic.

Vilegiaturista pariziană elegantă pe care tocmai o servea îi interpretă greșit crisparea:

– Probabil că vă plictisesc, tot întrebându-vă același lucru...

– Nici vorbă, nici vorbă, zâmbi Magdeleine, întorcându-se de-ndată la corespondența „post-restant“. Dar... din păcate, nimic.

Cu sinceră părere pe rău, o urmări îndepărtându-se pe femeia înaltă și elegantă, în taiorul ei pastel, tot mai larg pe măsură ce vara se apropia de sfârșit. De vreo două luni, biata de ea pândea o scrisoare, un cuvânt, un semn. De la soțul ei infidel, presupunea Magdeleine. În aproape treizeci de ani de meserie, deprinsese arta de a citi liniile vieții în câteva detalii. Descifra dintr-o privire atitudinea plină de speranță a vreunui client care se aștepta la o scrisoare plină de afecțiune și înțelegea că e vorba de o decepție când îi observa umerii încovoiați. Detecta, de asemenea, capriciile norocului, mai ales că Poșta le încredințase administratorilor ei sarcini bancare prin crearea unor conturi curente aparținând instituției. Banii aveau darul de a bomba piepturile, burțile ieșeau în afară, capetele se ridicau, pe când dificultățile îi făceau pe bieții oameni să se apropie șovăind de ghișeul străjuit de grilajul de lemn, rușinați c-au venit să ridice atât de puțini bani, și că rămâneau și mai puțini.

Magdeleine știa totul despre toată lumea, dată fiind poziția ei strategică, dar mai ales datorită sensibilității ei neobișnuite. Prin

măinile ei treceau scrisori, colete, telegrame și studia expresiile și posturile celor care vorbeau la telefon într-una dintre cele două cabine telefonice lipite de peretele din stânga, de altfel, singurele din sat. Asista, în primele rânduri, la dolii și nașteri, vedea înfiri-pându-se și curmându-se iubiri, mana financiară pogorându-se asupra unora, naufragii lovindu-i pe alții. Inima i se umplea de bucurie și i se frângea de mai multe ori în aceeași zi. Își adora meseria, care îi oglindea viața, redată într-un ritm accelerat.

Învățătorul, un tip blond și uscățiv, își ridică vioi pălăria de paie, în chip de salut.

– Ce mai faceți, domnule Guichard? îl întrebă.

Și, observând claiă de păr roșcat care mătura tejgheaua ghișeului, i se adresă băiatului, ignorat de taică-su:

– Bună ziua, micuțule, scuze, nu te-am văzut. Au ajuns cu bine la dumneavoastră noile manuale, domnule Guichard?

– Ba bine că nu. Mi le-a adus ieri noua poștăriță. Sper să dea cât de curând și copii minunați satului, să avem mai mulți elevi. Până atunci, Gabrielle a dumneavoastră va fi terminat școala!

Magdeleine zâmbi recunoscătoare. Când cineva aducea vorba de nepoțica ei dragă, își simțea inima copleșită de duiosie. Gabrielle, în vârstă de șase anișori, era fiica singurului ei băiat, Yves, proprietarul băcăniei aflate vizavi de oficiul poștal. În nu mai puțin de cincisprezece zile, Gabrielle urma să înceapă școala, în clasa pregătitoare* – știa deja să scrie și să citească, datorită scumpei sale bunici, pe care o însoțea peste tot, ca o umbră.

Chiar în clipa aia, întoarsă de la plajă, cu părul leoarcă și rochița boțită, Gabrielle dădea buzna în magazin:

* În original: *en onzième*, clasa a XI-a. În sistemul de învățământ francez din acea perioadă, numerotarea claselor era descrescătoare.

– Ei, poftim, unde era! exclamă Magdeleine, veselă.

Învățătorul se întoarce o clipă să se uite într-acolo și-și aținti privirea severă în ochii funcționarei.

– ȚȚ! Plajă! Nu le stă gândul decât la plajă! Cu vacanțele astea, exagerat de lungi, și toate sărbătorile astea ale satului, copiii noștri o să ajungă să confunde viața cu plăcerea!

Primejdie care, se vedea bine, nu-l păștea în niciun fel pe băiat, ai cărui umeri se retraseră instantaneu pe sub tricou, în așteptarea trăsnetului părintesc.

– Cele două nu se contrazic deloc, domnule Guichard, plăcerea face parte din viață, copiii mai trebuie să se și distreze, e normal la vârsta lor.

– La vârsta asta, ar face mai bine să-și vadă de lecții...

– Nepoțica mea încă n-a... Și, numai dacă vă gândiți, deja citește singură *Lisette**!

– *Lisette*? Niște ilustrații, figuri de decupat și câteva rânduri stupide? Asta considerați dumneavoastră lectură? Promițător, n-am ce zice!

Magdeleine simțea cum pierde disputa în fața interlocutorului, al cărui băiețel tăcut nu se dădea în lături să șterpească formulare de pe rafturi și să le îndese în pantalonii lui scurți. Nu de puține ori, pusă în fața acestei epidemii de furțișaguri, fusese nevoită să apeleze la muștrări aspre – joaca de-a poștașul ajunsese foarte la modă. Tocmai se pregătea să-i zică învățătorului să se dea mare la el în clasă, când întâlnește privirea speriată a băiețelului, care, conștient că a fost prins asupra faptului, se făcuse roșu la față ca părul lui. Amărâtul de el... Tăcu și, înarmată cu unul dintre zâmbetele ei cele mai fermecătoare, așează scrisorile pe cântar, le

* Publicație periodică săptămânală, apărută în anii 1921–1942 și 1946–1973 și destinată cititoarelor cu vârsta între 7 și 15 ani.

timbră pe majoritatea la tariful normal, de cincisprezece centime, iar pe celelalte le ștampilă. Pătându-și degetele cu cerneală, lăasă să-i scape un „săăă-mi...bătă, sâmbătă“, stăpânindu-și cu greu înjurătura, ceea ce-l făcu pe dascăl să tresară. Apelă la o mică diversiune, laudând sistemul mecanizat deja în uz la Paris, care îi scutea pe angajații poștei de boacăne. Un subiect care se dovedi a fi la fel de periculos:

– Să nu visăm la o lume mecanizată, c-asta ne-ar fi sfârșitul.

– Desigur.

Hotărât lucru, Hugues Guichard era întors pe dos.

– În total, doi franci, conchise ea, oftând.

– Pardon?

Nici profesorul, nici ceilalți clienți nu se obișnuiseră cu francul cel nou, introdus în circulație pe 1 ianuarie 1960!

Se abțină în ultima clipă să nu-i trântescă un „Promițător, n-am ce zice!“ și îi zâmbi a mia oră:

– Adică, două sute de franci vechi, aveți amabilitatea.

Bărbatul plăti și o salută ridicându-și pălăria de paie:

– La revedere, doamna Morin!

Magdeleine îl urmări cu privirea pe învățător cum se îndepărtează cu pasul lui înțepenit, trăgându-și băiatul ca pe un cărucior. Cel mic era unul dintre puținii copii care nu fuseseră niciodată prinși trăgând clopotele sau smulgând butașii comunali. Îi era interzis, taică-su voia să facă din el preot. Magdeleine spera ca măcar nevinovatul furțișag să-l mai distreze pe băiețel.

Până să bată ceasul de amiază, Magdeleine s-a mai ocupat de vreo zece clienți – obișnuita nebulie de sfârșit de august, când cei întârziți își dădeau brusc seama că n-au trimis cartea poștală sau micul suvenir cumpărat din bazar pentru un părinte drag. Plicurile și coletele ștampilate ajungeau în coșul cu roți, apoi erau

transportate, la șase seara, cu furgoneta Citroën 2 CV de culoare gri a Poștei. La acea oră, sacul cu toate astea era plin până la refuz. Vilegiaturiștii mai făceau coadă și la cabina telefonică, să anunțe ora de sosire a trenului, în general în Paris, unde ajungeau în mai puțin de două ore de la Yvetot, de unde puteau lua și autobuzul. Merita să vii la Veules-les-Roses, chiar și cu mașina, care câștiga teren în fața trenului.

Lumea bună începuse să se înghesuie pe Coasta de Alabastru, între Étretat și Dieppe, la îndemnul lui Anaïs Aubert, actriță la Comédie-Française. Fusese urmată de Victor Hugo, Jules Michelet, Frații Goncourt și chiar și de Clemenceau. Existau însă două Veules, burgul cu case vechi și trandafirii de cărămidă lipite una de alta, cu străduțe înguste, prăvălii, biserică și șapte sute de rezidenți pe parcursul anului, și o Veules a vilegiaturiștilor, cu vile despărțite de spații verzi, înșiruite de-a lungul fluviului, cu mici alei care duceau spre țărmul mării. Începând cu secolul al XIX-lea, a fost nevoie să se construiască aici locuințe luxoase, dotate cu tot confortul modern. Aveau ferestre largi și uși de sticlă care dădeau spre terase și grădini frumos îngrijite, cu arbori și baldachine sub care se adăposteau mesenii vara. Lui Magdeleine îi plăcea să le privească, dar fără pic de invidie pentru acest stil de viață pe picior mare. Pentru ea, luxul însemna să nu plece din Veules odată cu sfârșitul verii și să rămână la „modesta ei viață” – mai precis, înconjurată de ai ei. Multă vreme, Magdeleine și-a imaginat fericierea ca pe o absență a nefericirii, nimic mai mult.

Biroul unde lucra era deschis șase zile din șapte, de la opt la nouăsprezece, cu două ore pauză de masă. Între două sarcini, dădea o fugă acasă, să aibă grijă de mâncarea care fierbea înăbușit pe plita cu gaz. Se lăuda că oficiul ei poștal miroase cel mai bine din tot cantonul, ba chiar din toată Franța! Ca majoritatea angajaților importanți ai Poștei, dispunea de un apartament cu două

camere chiar la etajul oficiului. Soțul ei zicea deseori: „O binecuvântare, meseria asta a nevesti-mii, atâta vreme cât nu-și pierde locul de muncă!“ Putea să doarmă liniștit. La cei patruzeci și opt de ani ai săi, Magdeleine își îndeplinea misiunea cu fervoarea primelor zile, cu pasiune și conștiinciozitate, devotată „serviciului public“, în sensul strict al termenului: fapte de altruism. Apelând la amabilitate și înțelegere, se aștepta ca oamenii să plece din oficiu mai fericiți decât intraseră. De fapt, tuturor locuitorilor din Veules le plăcea la nebunie să vină aici.

* * *

– Mmm, fremătă Georges ridicând capacul de inox. Miroase tare bine și-ncă nici n-am gustat!

Georges, soțul, horticultor în serviciul comunei și al câtorva proprietari înstăriți, se lăsă să cadă greu pe scaun, își despături șervetul și se servi cu un pahar de vin roșu, umplut bine, în vreme ce Magdeleine, cu silueta ei plăpândă, forfotea prin bucătărie, să fie gata la timp cu toate felurile. Reușise să-i convingă pe băiatul ei și pe noră-sa să vină să ia prânzul la ei zilnic, după ce, în urmă cu opt luni, li se născuse ultima fetiță, pretextând că așa-i mai simplu, având în vedere că băcănia lor se deschidea din nou la două după-amiaza. De parcă ea n-ar fi avut treabă la birou. Dar, până să se întoarcă, reușea să strângă masa, să spele și să aranjeze vasele pe suportul lor. Adevărul e că îi plăcea tare mult să adune familia în jurul ei.

Fără să se ridice de pe scaun, Georges se întinse să deschidă radioul.

– Oh, nu, fără radio! îl rugă Magdeleine. Deja mă doare capul, vreau un pic de liniște.

– Ascult doar „Câștigă o sută de mii de franci!“

– „Câștigă MII de franci“! O s-o iau razna din cauza voastră, a tuturor!

Emisiunea de succes de pe postul Paris-Inter fusese rebotezată după trecerea la noul franc. Transmisă în direct din arena circuitului itinerant Pinder, le oferea spectatorilor o sumă frumoasă dacă răspundeau corect la întrebările din public. Fiindcă de multe ori era vorba de istorie, unul dintre puținele domenii care îl interesau, Georges trepida, tropăia, tuna și fulgera, strâmba din nas și înjura, de parcă ar fi fost acolo, de față.

– Să aplaudăm Limoges..., încep prezentatorul.

Georges n-apucă să audă continuarea, pentru că tocmai sosi-seră copiii. Magdeleine profită de ocazie să închidă radioul fără să bage cineva de seamă. În afară de Georges, care se posomorî de-ndată.

Odată gașca instalată în jurul mesei, Magdeleine, cu mâinile în șold, ca o chelneriță get-beget, cu șorțul ei cu bordură de dantelă englezească, îi cuprinse cu privirea:

– De acord toată lumea cu țelina în sos *rémoûlade*?

– Nu mai se există răcitură? bombăni Georges.

– „Nu mai se există“... Dac-o să faci greșeli din astea de față cu Gabrielle, cum crezi c-o să-nvețe să vorbească corect?

– Câte zile au mai rămas? întrebă Gabrielle, cu ochișorii sclipindu-i.

– Ia fă socoteala, răspuse Magdeleine în timp ce servea în farfurii. Suntem pe 30, august are treizeci și una de zile și școala începe pe 16 septembrie.

Gabrielle se cufundă în abisurile reflecției, răsucindu-și codițele în jurul degetelor. Nu-i plăcea să socotească, prefera cititul.

– Șaptesprezece zile, puse Magdeleine punct calculelor. Ca să vezi, m-am întâlnit cu viitorul tău învățător azi.

– Ah, bolșevicul? făcu Yves, amuzat.

Magdeleine îi aruncă o privire plină de reproș fiului ei. Învățătorul era un membru înfocat al PCF*, dar ea, una, avea pretenția ca nepoata să-și respecte dascălul. Câteva luni mai devreme, acesta fusese cât pe ce să cedeze impulsului capitalist de a cumpăra un televizor cu prețul mai multor salarii lunare, ca să poată urmări la el transmisiunea cu vizita președintelui Hrușciov. Procesul de destalinizare îl tulburase întrucâtva, dar cam atât. Se temea că puterea admirabilei ideologii ar putea să fie slăbită de critica adusă dictatorului defunct. Rătăcirile lui le reflectau pe acelea ale inspectorului departamental, care, la rândul său, era îngrijorat de faptul că „excese minore“ ale hitlerismului și degradarea civică la care fusese supus mareșalul Pétain ar putea să dăuneze fascismului, necesar bunului mers al societății. Diferența era că Hugues Guichard fusese decorat cu Croix de Guerre pentru faptele sale din timpul Rezistenței, pe când Lucien Bouquet, superiorul lui Magdeleine, fusese cât pe ce să fie condamnat în timpul epurării. Cel puțin asta spuneau oamenii pe la spatele lui. Dar focul care arde mocnit e la mila vântului.

Magdeleine canaliză discuția spre subiectul ei preferat, viața de familie. I se părea că nora sa o cocoloșește prea mult pe nou-născută, că, la cea mai mică problemă a fetei, se repede să consulte cartea lui Laurence Pernoud**, noua biblie a tinerelor mame. Oare femeia n-are nimic altceva de făcut decât să crească copii?

– Te-ai gândit la posibilitatea să-ți cauți de lucru când va mai crește Marianne? o întrebă Magdeleine.

* Parti Communiste Français – Partidul Comunist Francez.

** Laurence Pernoud (1918–2009), autoare de cărți despre creșterea copiilor.

Brigitte întoarse privirea spre soțul ei, așteptând să răspundă el, așa cum era obișnuită în familia ei, în care femeile n-aveau niciun cuvânt de spus.

– Eu, unul, nu țin neapărat, pufni Yves. În primul rând, sunt copiii... Apoi, chiar lucrează. Mă ajută la magazin.

– Pe salariu, vreau să zic. Și nu lângă tine, la o adică, zâmbi Magdeleine. N-ai crede că te-am crescut și-am muncit în același timp. Nu cumva n-am avut grijă cum trebuie de tine?

Drept răspuns, Yves o atinse plin de afecțiune pe mână. Georges se dezlănțui:

– Foarte adevărat, ești ca femeile din generația mea, gândești pe stil vechi! Nu ne faci o cafea, Magdeleine? Pentru că veni vorba, trebuie să mă duc la muncă.

– Te crezi mare emancipat, dar te porți tot ca pe vremuri, pentru că, ce să vezi, și eu trebuie să mă întorc la lucru!

Un drăguț de felul lui, Georges era o pacoste în privința treburilor gospodărești.

Magdeleine îi servi cafeaua, șoptindu-i cu blândețe:

– Norocul tău că mi-ai dăruit o familie, știi...

O umbră de tristețe îi străbătu chipul, atât de insesizabil, că ar fi trebuit să fii în locul lui Georges s-o vezi. Considera că e de datoria ei să radieze ca soarele în jur, iar când fiul ei exclama: „Oh, tu n-ai niciodată nicio problemă!“, vedea în asta dovada c-a reușit și era mulțumită. Dar, foarte curând, zilele în care se putea preface aveau să ia sfârșit.

2

Vara se încheia în veselia ce precedă marea trecere de la lumină la întuneric și de la agitație la calmul plicticos. Veules se golea de parizienii cei eleganți, clienții cazinoului și de mașinile superbe, în afară de Citroënul domnului Bouquet. Soarele era tot mai scump la vedere, se întorceau ploile de toamnă. Jocurile părăseau plaja, cabinele erau demontate, salvamarul se reîntorcea la piscina din Dieppe, iar Gabrielle... ei bine, Gabrielle știa să înoate! Se descurca de minune, fapt care o liniștea pe Magdeleine, căreia îi intrase în cap că nepoata ei ar putea să se înece în Veules. Cel mai scurt fluviu din Franța scâldea malurile pe care se aflau vilele flancate de garduri cu trandafiri cățărați și mici mori de vânt fermecătoare și era prea puțin adânc ca să riște careva să se înece în el. Dar amintirea unui singur accident, de pe vremuri, o traumatizase pentru totdeauna pe Magdeleine.

Familia și-a petrecut toate duminicile pe plajă, timp în care Magdeleine s-a ferit să intre în apă după ce luau masa, de teamă să nu facă „hidrocuție“.

– Ți-e frică de orice! mârâia Georges.

– Nu știi niciodată ce se poate întâmpla, i-o tăia Magdeleine, iar în acest caz, nimeni nu îndrăznește să o contrazică.

Într-un costum de baie care nu lăsa să se vadă decât trei centimetri de piele, tânăra bunică le privea curioasă pe puținele naia-de în bikini care o imitau pe Brigitte Bardot, fata aia nostimă și îndrăzneată.

– N-o învinuiesc, reflecta Magdeleine. BB e un spirit liber și nu face rău nimănui!

– Doar bărbaților! zicea râzând fiul ei, făcând-o să roșească pe soția lui, care o considera pe actriță întruchiparea diavolului.

La Veules, moda era idolatrizată, urmărită îndeaproape în paginile revistei *Jours de France* și grație turiștilor veniți din capitală. Odată cu sosirea toamnei, locuitoarele discutau despre tendințele iernii, profitând de ultimele seri cu vreme frumoasă pe „Champs-Élysées“, cum numeau promenada plină de verdeață care străbătea stațiunea, în timp ce bărbații se înfruntau în partide de domino la cafenele.

Într-o seară, Magdeleine și soția învățătorului au avut ocazia s-o cunoască mai bine pe noua poștăriță, împărtășindu-și părerile despre croitorie și tipare, deși niciuna nu-și permitea să cumpere de la Galeriile Lafayette din Paris, visul tuturor femeilor. Françoise, tânără la cei treizeci și ceva de ani ai ei, îi era tot mai simpatică lui Magdeleine, care era impresionată fără să-și explice de ce.

– E interesant că preferați *Le Petit Écho de la mode* lui *Elle*, se minună Magdeleine, mai ales la vârsta dumneavoastră...

– Sunt mai multe tipare în *L'Écho*, își cântări răspunsul Françoise. Iar eu cos tot timpul, am un Singer!

Magdeleine avea și ea unul. Era echivalentul Rolls-Royce-ului printre mașinile de cusut. Dar, în afară de croitorie, o interesa și acea nouă epocă ce se deschidea pentru femei, o epocă a libertății, despre care vorbea *Elle* și de care Magdeleine nu profita pe deplin:

– Dacă aş fi din generația dumneavoastră, n-aş pierde nicio ocazie să...

Françoise tăcu, stânjenită, iar când deschise gura să spună ceva, o întrerupse o voce tunătoare din capătul străzii:

– Copiluuu'!

Era soțul poștăriței, noul măcelar. Françoise le părăsi imediat.

Magdeleine îi privi cum se îndepărtează, îngrijorată. Ceva din atitudinea măcelarului, nu știa ce anume, îi dispăcea.

Soția învățătorului, care nu prea avea cum să gândească altfel, suspină:

– Bărbații ăștia... Și-al meu e încăpățânat. Mai ales cu cel mic se comportă groaznic.

Magdeleine remarcase un lucru. Și nu înțelegea acea blândețe fatalistă cu care majoritatea cunoștințelor ei feminine acceptau comportamentul bărbaților, indiferent dacă le făcea să sufere, dacă le înjosea sau le enerva. Tăcu, prudentă. În acea seară, avea de gând să termine de citit *Bonjour tristesse*, scandalosul roman al lui Françoise Sagan*, a cărui adaptare cinematografică tocmai o văzuse. Mare noroc să ai un cinema într-un sătuc așa mic. Împrumuta toate cărțile la modă de la bibliobuzul care trecea prin zonă în fiecare săptămână. Excesele unor femei o răzbunau, chiar dacă ea însăși nu se vedea comițând vreunul. Magdeleine nu-și permisesese niciodată abateri de la conduită.

Era deja nouă și jumătate și se făcuse noapte de-a binelea când cele două femei ajunseră în centru, unde trei cafenele, aglomerate, dădeau într-o mică piață. La acea oră, preotul, în sutană, își făcea plimbarea menită să-l ajute să mistuie mai bine masa, prilej cu

* Françoise Sagan, *Bonjour tristesse*, traducere de Ana Antonescu, Polirom, Iași, 2015.

care își saluta „turma“, cum zicea el. Era însoțit de tânăra lui servitoare. Se bârfea mult pe subiectul ăsta și, cu toate că nimeni nu credea o iotă, de ani buni se râdea pe seama lui.

– Fiți cu băgare de seamă la alcool, această pacoste vicleană! le aruncă el jucătorilor de domino, care se alimentau cu calvados.

– Ca însuși Doamne-Doamne, spuse Georges, chicotind ca la o glumă bună.

N-o văzuse pe Magdeleine, care se înființase în spatele lui. Femeia îi aruncă o privire cruntă:

– Să mergem!

Nu-i plăcea deloc să-l audă pe bărbatul ei hulind. Bărbații evitau biserica, pe care o considerau „o treabă pentru muieri“, convingși că impietatea îi clasa printre spiritele superioare.

Georges abandonă jocul și, cu părere de rău, paharul de calvados, dar Magdeleine avea să rămână cu ochii-n patru.

Instalată în pat, se adâncise deja în romanul ei, când Georges se băgă în seamă în timp ce se încheia la pijamaua de flanelă:

– O să-ți strici ochii. Și toate poveștile alea nebunaticе, ce să...

– Ian ascultă aici, i-o tăie Magdeleine. Vezi-ți de ziarele tale, eu îmi văd de cărțile mele, fiecare cu damblaua lui!

– Poate n-am eu prea multă școală, dar ăsta nu-i motiv să mă disprețuiești, bombăni el și stinse lumina.

– Nu zice așa, dragul meu, știi bine că nu e așa, spuse Magdeleine cu blândețe. Să nu ne culcăm îmbufnați.

Ținea la asta, să nu adoarmă certați, pe motiv că „nu știi nicio-dată ce-ți rezervă viața“, subînțelegându-se din asta că se poate întâmpla „ceva rău“. Urmă un sărut grozav, dintre acelea cum și le dau numai cei care au trăit o viață împreună.

* * *

În fiecare dimineată la șapte, cei doi soți își disputau mica oglindă de deasupra chiuvetei: Magdeleine trebuia să se machieze, Georges – să se bărbierească. Fie ea era cea care, după ce scuipa în cutiuța cu ceară neagră, aștepta, cu pensula în mână, să-și redeseze sprâncenele epilate prostește, fie el, cu fața acoperită de spumă, înarmat cu aparatul său Gillette reglabil, ultimul răcnet, primit cadou de la nevastă-sa. „Când o s-avem și noi o baie adevărată?“ întreba ea, oftând.

În timpul săptămânii, se spăla cu o mănușă la chiuvetă. Baia era un privilegiu rezervat duminicilor, înainte de slujbă. Trebuia să care cada de zinc în mijlocul bucătăriei, să încălzească mai multe căldări de apă pe sobă, înainte să se bage în apa deja călăie. Iarna, era un adevărat calvar. Georges se plângea că femeile vor mereu câte ceva. N-aveau nici bani, nici un loc anume pentru baie. I se părea destul că instalaseră toaletele la parter, în urmă cu un an, ca să nu mai fie nevoiți să iasă să-și facă nevoile în fundul curții și să le înghețe fundurile în zilele geroase.

Un alt subiect de ceartă matinală era din cauză că Georges pornea radioul pe postul Radio Luxembourg la prima oră. Magdeleine îndurase ani la rând Războiul Rece, iar acum, pof-tim, venise „războiul cald“. De cum se trezea, n-auzea decât știri dubioase despre războiul din Algeria, comentate de istoricul în devenire.

– Toată ziua, bună ziua, se ceartă pe-aceleași lucruri. Habar n-am ce-nseamnă „V-am înțeles“*, eu, una, n-am priceput nicio-dată ce vrea să zică domnul ăsta general al nostru!

* „Je vous ai compris“, cuvinte cu care începe discursul ținut pe 4 iunie 1958 de Charles de Gaulle în Algeria, interpretate pozitiv și de musulmani, și de susținătorii Algeriei franceze drept un sprijin al cauzelor lor.

Cei doi aveau simpatii gaulliste, ca mai toți francezii după cincisprezece ani de la Eliberare. Dar, de când cu discursul președintelui Republicii din urmă cu doi ani din Alger, liniștitor în aparență, n-aveau cum să nu recunoască că lucrurile se înrăutățiseră. În armată luptau tineri care își satisfăceau serviciul militar și, la nevoie, erau încorporați și cei din forțele active.

Pe 6 septembrie, a apărut știrea că va fi semnat „Manifestul celor 121“. Membri ai intelighenției își exprimau susținerea pentru ideea că algerienii au dreptul la țara lor. De mulți n-auziseră, dar printre ei erau și câteva femei celebre, ale căror nume i-au făcut să ciulească urechile.

– Poftim, până și cele două Simone – Beauvoir și Signoret, se ofuscă Magdeleine, care o aprecia îndeosebi pe-a doua, datorită încântătorului ei soț. Dar oare de ce mă bag unde nu-mi fierbe oala?!

– Și Florence Malraux, fata noului ministru! tună Georges.

– Oprește chestia aia, îi ceru Magdeleine.

Nu înțelegea deloc încăpățânarea soțului ei de a asculta radioul, mai ales știrile alea, mereu alarmante.

Georges se conformă și plecă să smulgă buruienile de pe malul fluviului, ca să elibereze rigolele înainte de venirea iernii. Nu era decât un kilometru de plivit, dar prefera să planteze acolo trandafirii cu care se mândrea satul decât să umble prin noroaie.

În acea zi de 6 septembrie, oficiul poștal se deschise la timp, ca de obicei, iar Magdeleine profita bucuroasă de prezența lui Gabrielle, mai ales că nu mai era mult până la începerea școlii. Zece zile, socotise ea. „Mi-e de ajutor“, o asigurase pe noră-sa, desfătându-se ca de obicei cu mirosul de pâine rumenită și de săpun Lux al nepoatei. „Lux, săpunul starurilor“, îi șoptea ca s-o încante.

Ca un făcut, exact când Gabrielle se juca nevinovat cu mone-dele de la casă, își făcu apariția inspectorul Bouquet, cu aerul lui